UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Decimus ar. de statuu[m] sp[irit]ualiu[m] eccl[es]ie [con]ditionibus: Et in q[ui]bus in eis offendu[n]t sp[iritu]aliter in eis viue[n]tes: Et p[ri]mo de statu papali: Et q[uod] papa peccare po[n]t: ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

iiij. quia manū ad burſam poſuiſti: ⁊ extrahendo ſoluiſti. etſi hoībus/ deo tamen nō latuiſti. xv. q. vj. c. j. Cum Ozia ſanctuaria profanaſti. ⁊ leproſa effecta cum lepra vſq; ad mortē permāſiſti. ij. Paral. xxvj. ij. q. vij. §. his ita. Perraro eñ ſimoniaci vere cōfitentur. nec dimittere beneficia acqſita ſimoniace ſunt parati. nec ordinis executioni infecti renūtiare. ſed nec aliter ſalui fiūt. j. q. j. ſi quis neq;. ⁊ c. ordinationes. vbi de hoc. ex̄ de ſimo. ex tue. ⁊ c. mattheus. vbi de hoc. xiij. diſt. nerui. Aurū habes cum Naamā ſyro. iiij. Regū. v. ſed leproſo. j. q. j. qui ſtudet. ⁊ c. cito. De domo Joab es. ij. Reg. iij. eccleſie inimica. Sic eñ Joab interpretatur. Flurum ſanguinis pateris/ quia emēdo ⁊ vēdēdo tuū ⁊ multorū ſanguinē fundis/ te ⁊ multas animas perdēdo: fuſum tenes. q: mollis ⁊ effeminata es: tota reſoluta in corde terre. Gladio transfoderis ſcz in p̄cordijs cōſcientie tue ꝓpter vermem conſcientie corrodētem. vt p̄. c. mattheus. ⁊ nulla talis plaga ſicut ſtimulus cōſciētie. Eccli. xiij. Beatus qui nō eſt ſtimulatus in triſticia delicti. Pane cares. q: panis viuus angelorū. de cōſe. diſt. ij. omnia. ⁊ c. ſicut. quem tu vēdis ⁊ emis/ ſicut panem materialē. recedit a te: ⁊ fames vt canis. pſ. lviij. quia cōſolatione dei priuata/ ciuitatē mūdi in qua eſt cōtradictio circūis cōparas ⁊ vendis. ¶ Ambitioſa es. Antiochū adis: vt cōpares principatū. talenta promittis cum Jaſone. ij. Machab. iiij. Propter te ignis charitatis almus in eccleſia dei extinctus eſt. q: nihil ꝓ amore dei aut ꝓximi digni in eccleſia dei quaſi hodie fit. j. q. j. ſicut eunuchus. q: chriſtus charitas ⁊ ſpiritus ſanctus amor vēditur tota die. vt p̄. c. q ſtudet. ⁊ c. nullus epiſcopus. ¶ Virus habes occultū o honoris cupiditas. q: clam paciſceris de primatu. xl. di. quicūq;. Mater es hypocriſis. q: apparet prelatus: et corā deo nō eſt. quia in ſua radice viciatus eſt. j. q. j. quibuſdam. Fateor. characterem habet. ⁊ characterē cōfert. ſed vicioſum. no. p̄. c. ordinationes. ⁊ legit̄ ⁊ no. j. q. j. dominus. quia intus ortus talis occidit. j. q. j. fertur. no. ex̄ de ſimo. tāta. ¶ Cyprianus martyr te ſimie cōparauit. j. q. j. ſi quis inquit. quia effectū ſacramēti non tribuis. i. executionē ⁊ gratiam. j. q. j. §. ex his. quum ſcienter a ſimoniaco alij ordines recipiūt. vt ibi. ⁊ j. q. j. per Eſaiā. ⁊ c. dn̄s. Dolifex es. q: ſuperiorum peſſima adulatrix: vt aliquid lucreris ab eis. Et ꝓ precio beneficij offeras munus lingue j. q. j. ſunt nōnulli. ¶ D O ambitio: nedū ſuperiora agis cum tua filia ſimonia: ſed ⁊ ſuperiores prelatos aſſocias. tuū caput vulneratum inclinas. encenia mittis. non ſolū eſculēta ⁊ poculenta. de qbus legit̄ ⁊ no. ex̄ de reſcrip. ſtatutū. lib. vj. ⁊ de vi. ⁊ hone. cleri. cū ab omni. ⁊ de ſimo. etſi queſtiones. ſed dextrarios/ pannorū pecias/ ⁊ vaſa aurea et argentea/ ⁊ alia occulta auri ⁊ argēti talenta. Blande ⁊ humiliter ⁊ reuerēter loqueris dominis: vt lucreris. Dimittis curā parochianorū tuorū: ⁊ cultum diuinorū officiorū quibus es obligata. vij. q. j. ſicut. xcij. diſ. c. vlti. lxxxj. di. cos. vt trores. Junge qd̄ ſcripſi. s. in Thren. in. §. recordare. in. vij. ar. in textu quaſi vidua. ⁊ curras poſt caudas equorū dominorū tuorum. Tanta eſt cupiditas tua ⁊ honoris auiditas: ꝙ quū ſaltem extra ſis libera in terra tua et in eccleſia tua: vbi habes beneficiū tuū: in curijs ſuperiorum efficeris peſſima ſerua. Diues eras in mūdo ⁊ contentari poteras: et in pace quodāmodo bonis tuis gaudebas. Sed radicata cupiditas inſatiabilis. xlvij. di. ſicut. xiiij. q. v. quid dicā. auiditas ⁊ mēs honoris auida te egere/ ⁊ quodāmodo mendicare/ ⁊ in labore inutili cōtinuo viuere/ ⁊ bonis tuis non gaudere coarctat. xlvij. diſt. bonorum. ⁊ c. virū. vbi dicit Leo. Mens potentie auida nec abſtinere nouit a vetitis: nec gaudere cōceſſis: nec pietati adhibere cōſenſum. Et viuere in curijs magnatum: vt dei iuſto iudicio ip̄a tua ambitio duplici contritione te cōterat in anima ⁊ in corpore/ diuino ſpiritu nō contritum. Hiere. xvij. vbi dicitur. Et duplici cōtritione contere eos domine deus noſter. Quia tua ambiens proteruitas hoc meretur. ar. ex̄ vt lit. non cōteſt. quoniam. §. ſi. Sepe enim

In Ambitione incipit.

quis ſimul duplici pena punitur. ex̄ de rap. in archiepiſcopatu. legitur ⁊ no. xvij. q. iiij. attendendū. regulariter nō. vt legitur ⁊ no. ex̄ de iudic. at ſi clerici. vbi de hoc. vt ipſa tua cupiditas in te proprium more carnificum debacchetur authorem: teq; excrucier ⁊ cōſumat. Utinam igitur iā veniat diu deſideratus dei vicarius in eccleſia ſua aliqs: qui eiectionem de tēplo quā incepit de te facere dominus ieſus. vt Marc. xj. Lu. iij. Jo. ij. c. ⁊ Matth. xxj. dicunt ſimpliciter eiecit. ⁊ j. q. j. q ſtudet. ⁊ q. iij. ex multis. adimpleat et perficiat cū perſeuerantia vſq;quaq;. Quia poſt duas eiectiones de templo. quas de te fecit dominus. ſm Aug. quarū vnam ponit Joā. aliam tres alij euangeliſte. vehementer in templo eius ſuccreuiſti: ⁊ eius templū profanaſti. ſed tertiā peremptoriā expulſionem faciet ille ſanctus ſanctorū: qui omnia eccleſiaſtica dare gratis precepit per ſuū vicarium. vel/ prohdolor/ per exteras poteſtates: confido certiſſime anteq̄ trāſeat breue tempus. Ait enim ille chriſtus gratioſus. Gratis accepiſtis gratis date. j. q. j. c. j. ⁊ c. quicquid. ⁊ q. iij. ſaluator. Matth. x. vbi Chryſ. Vide autem qualiter morū diligentiam non minus habet chriſtus q̄ ſignorum: mōſtrans quoniam ſine his nihil ſunt. Etenim ſuperbiā eorum premit/ dicēs Gratis accepiſtis. et ab amore pecuniarum mundos eos preparat/ dicens. gratis date. Vel vt non videatur eorū beneficium eſſe: ait gratis accepiſtis. q. d. Nihil vos de veſtro largimini ſuſcipientibus. Neq; enim mercede hoc accepiſtis: neq; laborantes. Mea eſt gratia. gratis eā accepiſtis: ita igit̄ alijs date. Neq; enim eſt condignū precium eorū inuenire. Igitur timendum eſt vehementer/ ꝙ niſi dei vicarius arcem ſyon tenens/ iſtam eiectionē ſimoniacorū et giezitarum cito faciat: permittat deus fieri: vt predixi: in gladio furoris ſui per exteras poteſtates. ſicut fecit contra Anglicos et Hiſpanos. lvj. diſt. ſi gens. Formido etiam ne Balthaſar diripiens precipue ꝓpter hoc vaſa ſacra Hieruſalem bibat ⁊ edat in eis cum concubinis ſuis. Dan. v. de conſe. diſt. j. veſtimenta. xij. q. ij. aurum. Sed fortius trepido ne propter ſcelera predicta maxime ſimonie/ heretice/ ⁊ ambitionis/ ſicut ager aretur Hieruſalē. ⁊ ſicut cuſtodia pomerij collectis pomis et fructibus deſolari. Michee. iij. j. q. j. iudices. Neceſſe eſt enim eccleſiā tribulari et purgari. l. diſtin. ⁊ purgabit. ſed impoſſibile eſt ꝙ ſit nulla. xxiiij. q. j. pudenda. in ſi.

¶ Articulus Decimus. A

Quia vſq; adhuc de vitijs maxime ſimonia corruptorum mēbrorū eccleſie locutus ſum generaliter: Nunc ad ſpeciales ſtatus eccleſie vt ꝓmiſi ſuperius/ deſcēdendo: tangam vitia ⁊ defectus eorū. vt in hoc tractatu ſe de illo ſtatu ſpeculantes/ ⁊ vitia ſua videntes/ ⁊ corrigentes/ ⁊ ſanctam eccleſiam amplius non ſcandalizantes/ in eccleſia exiſtētes vere filij eccleſie cenſeantur. Nam ſm Aug. Nec ille dicendus eſt eſſe in eccleſia: ⁊ ad iſtam ſocietatē ſpiritus pertinere: qui ouibus chriſti ficto corde miſcetur. ſpirit⁹ enim ſanctus diſcipline effugiet fictū. Sap. j. Neq; eñ ad eccleſiam illi ſoli non pertinent qui ſeparationis aperto ſacrilegio manifeſti ſunt: ſed etiam illi qui in eius vnitate corporaliter miſti per peſſimā vitam ſeparantur. xxiiij. q. iij. de illis. Ego aūt ſcriptor cū Hieremia paupertatem ⁊ miſeriam videns meā. Thren. iij. in p̄ria ad literam neminē nomino. cōſcientia ſua cōueniat vnūquēq;. viij. q. j. quid aūt. ſed vitia que qlibet in quolibet ſtatu debet habere odio/ tango. lxxxvj. diſt. odio. xxiiij. q. iiij. duo. ¶ B

A Capite ergo a quo ratio eſt edēda. ff. de edendo. argētarius. ⁊ l. di. ⁊ purgabit. ⁊ c. quia tua. incipiendo. q: ſm Grego. papā. Capite langueſcente facilius cetera corporis mēbra inficiuntur. vj. q. j. c. ſunt plurimi. c. ex merito. Vulnerato namq;

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

paſtoꝛe pꝛincipali/q̃uis curandis ouibus adhibet medicinā.i.q.i.fertur.A reuerendiſſimo dei vicario dño papa.ex̄ de trāſla.inter coꝛpoꝛalia.ꝛ.c.quanto.Qui eſt caput totius eccleſie ſicut Petrus.xxij.di.c.ij.q꞉ quū homo ſit꞉ peccare pōt.xl.di.ſi papa.Et aliud dicere/erroꝛ eſt.de pe.di.ij.ſi enim.Incipio.nō ponens ſpecialiter os in celū꞉ tangendo ei⁹ vitia.xxi.di.c.ſi.ſed aliqua ſcribens que conuenit ꝛ opoꝛtet ipm̄ facere꞉in q̄bus ſi offenderit/ipe viderit꞉ꝛ nō ego.Omnia em̄ peccata ſua occulta ꝛ manifeſta/excepta ſola hereſi ꝓbata ꝛ contumaci/deū habēt vltoꝛē ſolum ꝛ non aliū.ix.q.iij.alioꝝ.xxi.di.nūc autē.Et de iſta materia ſupꝛa maxime in.v.ꝛ.vi.ar.in.i.parte iſtius operis latius diſputaui.Et q꞉ ibidē latiſſime eius poſui poteſtatem꞉in iſta.ij.parte ad pedes ſanctitatis ei⁹ iacens ſeruus/excitabo dñm meū꞉vt poteſtatē ſuam cōſeruando maxime grauiter nō peccet.q꞉ hoc ad potentiā ſuam non pertinet.q꞉ ſm̄ Aug.poſſe peccare/non eſt aliq̄d poſſe꞉immo aliquid nō poſſe.Vn̄ ſolus deus/cuius ipſe eſt vicarius/vocatur oipotens q̄ hoc nō poteſt.q꞉ oia poteſt q̄ poſſe eſt aliquid poſſe.de peni.di.ij.§.ſi.Immo Petrus q̄ ceteris plus chꝛiſtū dilexit.Io.vlti.vi.q.i.imitare.lapſus eſt.vt ibi.ꝛ.l.diſt.fidelioꝛ.ꝛ.c.conſiderandū.Et poſtq̄ receperat ſpiritūſanctū a Paulo repꝛehēſus eſt.q꞉ repꝛehēſibilis erat꞉ad veritatē euāgelij non recte ambulabat.Gal.ij.ij.q.vij.paul⁹.ꝛ.c.puto.Vn̄ elegāter ait papa Symmach⁹.xl.diſ.c.i.Nō vos beatū Petrū/ſicut dicitis꞉ſcꝫ vos heretici.a dño cum ſedis pꝛiuilegio vel ſucceſſoꝛes ei⁹ peccandi licentiā iudicamus ſuſcepiſſe.Ille q̄ppe perēnem meritoꝝ dotem cū hereditate innocētie tranſmiſit ad poſteros.i.ſuos ſucceſſoꝛes ꝛc̄.Vt ergo Romani pōtifices ſucceſſoꝛes Petri ꝛ vicarij dei.ex̄ de elec.vbi periculū.ꝛ.c.fundamenta.lib.vi.pꝛiuilegio poteſtatis tradite Petro rite vtantur꞉retineāt nō Petri lapſum/ſed innocētiam ꝛ ſanctitatē eius.xxiiij.q.i.manet.q꞉ ꝛ quū nedum chꝛiſti ſed etiam Petri vicarij ſint oēs Romani pontifices.lxiij.diſt.ego lodoicus.i.q.i.non quales.ꝛ.q.vij.quotiens.ꝛ.ij.q.vij.in ſancta.xxv.q.i.nulli fas.Et in legenda beati Ioannis pape martyꝛis.ꝛ notat Archid.ex̄ de elec.fundamenta.ſuper verbo vicarij dei.lib.vi.ſicut tenent vices potētie꞉ſic ſanctitatis ꝛ innocentie.vt pꝛeal.c.i.xl.diſt.Peccare ergo poteſt papa꞉ꝛ grauius q̄ quiuis alius.quia quāto gradus altioꝛ/tanto caſus grauioꝛ.ſm̄ Greg.de pe.diſ.ij.pꝛincipiū.Et ſm̄ Chꝛyſo.xl.diſt.homo chꝛiſtianus.vbi de hoc.Et ſm̄ Hilarium papā.xxv.q.i.nulli fas.ꝟ.dicit̄.Siquidē maioꝛi reatu delinquit꞉qui potioꝛi honoꝛe fruitur.ꝛ grauioꝛa facit vitia peccatoꝝ/ſublimitas peccantiū.ꝛ loquitur de papa peccante.Et ſm̄ Hiero.Non ſanctoꝝ filij ſunt qui tenent loca ſanctoꝝ.ſed qui exercent opera eoꝝ.xl.diſt.non eſt facile.Idē Greg.e.di.nos q̄ pꝛeſumus.Et ſm̄ Bonifacium martyꝛē.Si papa malus fuerit꞉innumerabiles populos cateruatim ſecū ducit pꝛimo mācipio gehenne cum ipſo plagis multis vapulaturus internū.xl.diſt.ſi papa.q.di.Maioꝛ eſt pena ſua/omniū.ſicut diaboli.Et ſm̄ Symmachum/nō habebit de allegationis nitoꝛe ſubſidiū꞉quādo ipſoꝝ factoꝛum vtetur eo teſte quo ꝛ iudice.Nā et ab eo cui plus cōmittitur꞉plus exigitur.ix.q.iij.alioꝝ.Et quia alijs potētioꝛ꞉ſi offenderit꞉toꝛmēta potentius patiet̄.viij.q.i.illud.Sap.vi.Quapꝛopter ſm̄ Io.duo teſtes ſufficerent contra papam.qd̄ intelligo etiam in caſu hereſis.xl.diſt.ſi papa.Et quāq̄ in cōdemnatione epiſcopoꝝ.lxxij.teſtes.ꝛ pꝛeſbyteroꝝ cardinaliū.xliiij.ꝛ diaconoꝝ cardinaliū.xxvij.requirant̄.vt.ij.q.iiij.pꝛeſul.In condēnatione tamen pape/vt dictū eſt/duo ſufficiunt.Nec in hoc pꝛiuilegiatus eſt꞉immo deterioꝛis cōditionis.quia ipſe maioꝛ ſine cōparatione alioꝝ creatus eſt.ꝛ ideo ſine ſpe venie condēnandus꞉vt diabolus.de peni.diſt.ij.pꝛincipium.vt no.Io.in pꝛeal.c.pꝛeſul.ꝛ Anaſtaſius quia Acatiū hereticū occulte reuocare voluit꞉diuino iudicio percuſſus fuit.Nam dum aſſellaret/inteſtina emiſit.legitur ꝛ no.xix.di.anaſtaſius.Vnde et errare poteſt papa.vt ibi.ꝛ no.xxiij.q.i.a recta.Et legitur in legenda beati Euſebij q̄ Liberius papa arriane perfidie conſenſit.Et quidā papa Leo non doctoꝛ arrianus fuit.cui dixit ſanctus Hilari⁹ q̄ non erat leo de tribu iuda vt legitur in legenda ei⁹.Item dicit Aug.q̄ quanto Adam deo erat pꝛoximioꝛ꞉tanto magis peccauit.de peni.di.v.conſideret.

¶ Papa dicit̄ apoſtolicus꞉cuius ſtudiū debet eſſe circa pꝛofectum imperij.xcvij.diſt.victoꝛ.Oꝛ olim de ſacerdotibus nati ex legitimo matrimonio fuerunt pꝛomoti ad papatum.lvi.diſt.in palea.oſius.ꝛ.§.cū ergo.Pꝛopenſius eſt pꝛo papa oꝛandum.quia ex ipſo depēdet ſalus omniū.xl.diſtin.ſi papa.Oꝛ in cultu dei maioꝛem zelum debet habere q̄ alij chꝛiſtiani.xxiiij.q.i.officij.Oꝛ bonitas ipſius ſalus eſt omniū.ꝛ peruerſitas ipſius cedit in dānationem innumerabiliū perſonarum.pꝛeal.c.ſi papa.Defert epiſcopoꝛum ꝛ eccleſiarū pꝛiuilegijs꞉niſi in caſu neceſſitatis.ix.q.iij.nūc vero.ꝛ.c.ſeq.xi.q.i.peruenit.Confirmare vſq̄ ad animā ꝛ ſanguinem debet papa ꝛ ſeruare que a ſuis pꝛeceſſoꝛib⁹ ſancita ſunt.xxv.q.i.ſunt quidam.ꝛ per totā illam queſtionē.Oꝛ authoꝛitate eius conciliorum ſtatuta repꝛobant̄.xvi.diſt.concilia.Et abſoluit quos conciliū damnauit.ix.q.iij.cuncta.ꝛ.c.fratres.Ab omnibus ſibi obediēdum eſt.xciij.diſt.ſi inimicus.ꝛ.c.ſeq.Non dat papa vni eccleſie pꝛiuilegium in damnū alterius.xxv.q.ij.de eccleſiaſticis.Oꝛ ſic debet reputari ſtatutū pape/ac ſi ab oꝛe dei vel beati Petri eſſet pꝛolatum.xix.diſt.ſunt omnes.Non licet alicui de eius iudicio diſputare꞉vel ab eo appellare.xvij.q.iiij.nominem.ix.q.iij.cūcta.vide in pꝛima parte iſtius operis in xv.ar.¶ Ad conſeruationē ergo innocentie ſue/ꝛ purgationem peccatoꝝ ſuoꝛum/nihil ſic Romano pōtifici maxime pꝛoficit ſicut aſſidue pꝛo parte tēpoꝛis conſiderationi ſui ꝛ ſtatus ꝛ vniuerſalis populi ſibi commiſſi vacare.non totū actioni ſe dare.exemplo Moyſi꞉qui nunc aſcendebat in montē꞉vt ibi gloꝛiā domini cum maioꝛi cerneret libertate.nunc vero deſcendebat in caſtra꞉vt neceſſitatibus populi pꝛouideret.Exod.xxiiij.ꝛ.xxxvi.diſt.ſi quis.ꝛ lxxxvij.diſt.decreuit.ꝛ ex̄ de renū.niſi cū pꝛidem.§.ne pꝛo pares.vnde Ezech.iij.pꝛimo dominus ait pꝛophete.Surge et egredere in campū.deinde.Ingredere ꝛ includere in medio domus tue.vbi dicit Greg.q̄ ſemper pꝛedicatoꝛ ꝛ pꝛelatus debet ad montē recurrere.humilitatē atq̄ munditiam intrinſecus cuſtodire.poſt campū neceſſe eſt vt domum redeat꞉quaten⁹ in ijs que dicit qualis ipſe ſit iuxta conſcientiā agnoſcat.hoc idem notatur.i.Regū.ꝛ.vbi dicitur Sauli inuentis aſinis.Pater tuus ſolicitus eſt pꝛo vobis.quia celeſtis pater noſter ita vult nos pꝛoximoꝝ ſalutē querere꞉vt curam ſalutis ꝓpꝛie non negligamus.

¶ De ſeptem conſiderationibus pape.

Pꝛima ergo cōſideratio Romani pōtificis erit꞉An canonice ſit electus.vt vitet perpetuum anathema.ſcꝫ a duabus partibus cardinalium conſentiētibus in eum꞉eo non cōputato.Ceſſantibus iuramentis/pactionibus/conuentionibus/obligationibus/condictis/intendimentis/ſimoniaca hereſi/violenta intruſione/nullo alio vero papa ſuperſtite/et q̄ ipſe electus catholicam teneat vnitatem.alias non apoſtolicus/ſed apoſtaticus haberetur.hec legunt̄ ꝛ no.ex̄ de elec.licet.xxiij.diſtin.in nomine domini.lxxix.diſt.c.i.c.ſi quis papa.ꝛ.c.nullus pontifice.c.ſi duo.c.ſi quis pecunia.c.ſi tranſitus.ex̄ de elec.vbi periculum.lib.vi.ꝛ in clemen.de elec.ne romani.xvi.q.vij.ſane.vij.q.i.nouatianus.c.deniq̄.c.nō furem.xxiiij.q.i.didicimus.Adde hic quod ſcripſi ſupꝛa in pꝛima parte in ar.i.§.pꝛimus.¶ Secunda conſideratio.An ſufficiens ſit ꝛ idoneus ad regendā vniuerſalē eccleſiā꞉ꝛ ſummi pōtificatus onera ſuppoꝛtāda.ex̄ de elec.vbi periculū.§.ceterum.in ſi.li.vi.xxiij.diſt.in nomine.ꝛ hoc ſm̄ poſſibilitatē humane nature.Nā talis debet eſſe qui nulli⁹ incōgrue voluntati deſeruiat꞉ſed

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

vita ⁊ moribus decoratꝰ/tanto ordine dignus valeat inueniri.viij.q.ij.illud.Et qui ſit preſtātior ex omī populo ⁊ doctior. In omī virtute eminētior. In quo cōcurrant oēs animi virtutes. Nihil ei deſit ſapiētie.nihil ſcientie.nihil deſit induſtrie.Omnis ei adſit multitudo ſenſuum.adſit oīs congregatio ſanctarū cogitationū.vt ꝗd ſit ſummus pōtifex/quid eius vnctio/ꝗd indumēta/ꝗd poteſtas conferēs intra ſacrariū cordis ſui poſſit aduertere.viij.q.j.licet.Sit etiā talis qui habeat ſpiritū dei.⁊ precepta dei in cōſpectu eius.Sit in quo ſit claritas legis ⁊ ſcientia.viij.q.j.ſi ergo.Debet eſſe cum Clemēte predeceſſore optime eruditus ⁊ doctus/irreprehēſibilis/maturꝰ/⁊ pauidus.viij.q.j.oportet.

Qualē decat ſummū eſſe pontificem.

¶ Qualis etiā eſſe debeat ponit cōciliū Carthaginēſe/dicēs ꝙ quilibet ep̄s maxime ſummus natura ſit prudēs docibilis/moribꝰ tēperatus/vita caſtus/ſobrius/peruigil/ſemꝑ ſuis negotijs cauens/nō habens ſimplicitatē aſininam/ꝓpter quā repellitur ꝗs a ꝓmotione.xxxix.diſt.petrus.humilis/affabilis/miſericors/literatus/in lege dn̄i inſtructꝰ/in ſcripturarū ſenſibus acutus ⁊ cautus/in dogmatibꝰ eccleſiaſticis exercitatus/oia fidei documēta verbis ſimplicibus aſſerēs/ſuſcipiens papatū nō ſue delectationi nec ſuis moribꝰ ſed patrū diffinitionibus.hec ponunt̄.xxiij.di.qui ep̄s. A vulgari vita ſecluſus/a mūdi voluptatibus abſtinēs/ſpectaculis/pompis nō ſe cōmiſcens/cōuiuia publica fugiens/priuata nō tantū pudica ſed ⁊ ſobria colens/vſuris nequaꝗ incumbens/nec turpiū occupationibꝰ lucrorum/non fraudis cuiuſꝗ ſtudiū appetens/amorē pecunie quaſi materiā cunctorū criminū fugiens/ſecularia officia negotiaqꝫ abnuēs/honoris gradū per ambitionē non ſuſcipiēs/ꝓ beneficijs medicine dei.i.ꝓ ſacramentis munera nō accipiens/dolos ⁊ cōiurationes cauens/odiū emulationē obtrectationem atqꝫ inuidiā fugiens/nō vagus oculis/non effrenus lingua aut petulans/fluidoqꝫ geſtu incedēs/ſed pudorem atqꝫ verecūdiam mentis ſimplici habitu inceſſuqꝫ oſtendens/obſcenitates etiā membrorū ⁊ verborū ſicut ⁊ operū penitus execrans/viduarū ⁊ virginū frequentationē fugiens/cōtubernia extranearū feminarū nullatenꝰ appetens/caſtimoniā quoqꝫ inuiolati corporis perpetuo cōſeruare ſtudens.hec legūtur.xxiij.di.his igitur. ¶ Talis etiā erit papa.cuius cōparatione ceteri grex dicātur.xxv.di.§.nomine. In quo cōcurrunt tredecim capitula apl̄ice regule.ſcꝫ ꝙ ſit ſine crimine/vniꝰ vxoris vir/nō vinolentus/prudens.ornatꝰ/hoſpitalis/pudicus/doctor/nō percuſſor/nō litigioſus/nō cupidus/domui ſue bene prepoſitus/nō neophytus.que ponūtur.j.ad Timo.iij.⁊ ad Titum.j.⁊ proſequit̄ ea Gratia.xxv.di.§.nunc aūt.vſqꝫ ad.l.di. ¶ Debet etiā ſummus pontifex ſcire legem dei ſcrutabiliter ⁊ non trāſitorie.ſacros canones.ſanctum euangeliū.⁊ diuini apoſtoli librū.diuinā ſcripturam atqꝫ mandata cōſeruare:⁊ docere populū ſibi cōmiſſum. Subſtantia eñ ſummi ſacerdotis noſtri ſunt eloquia diuinitus tradita.i.vera diuinarū ſcripturarū diſciplina. quēadmodum magnus perhibet Dionyſiꝰ.xxxviij.di.oēs. ¶ F Unde ⁊ ſummus pōtifex ſe cognoſcens ſi nō renūtiaret papatui:credo ꝙ grauiter peccaret. q: vult preeſſe et non prodeſſe.viij.q.j.q epiſcopatū.⁊ facit qđ no.xvj.q.j.monachi vagantes.ſicut fecit papa Celeſtinus ſanctus Petrus de moron.in quo etſi eſſet ſanctitas:deerat ſcientia ⁊ induſtria.xvj.q.j.legi.ex de renū.quoniā.lib.vj.⁊ co.ti.niſi cum pridē.§.pro defectu.adde qđ no.j.§.primo.℣.cōſiderās. ¶ G Hinc eſt etiā ꝙ ſi in gremio cardinales non inueniūt idoneū ad papatum/ſiue inueniant/poſſunt eligere aliunde.xxiij.di.in nomine.vbi de hoc.⁊ vide qđ no.xl.di.ſi papa.⁊.lxxix.diſt.c.j.Et hoc innuitur in.c.preal.licet.vbi hoc etiā tenet Oſtieñ.vbi etiam tenet Inno.ꝙ in electione romani pōtificis nō eſt ex neceſſitate aliqua forma ſeruanda.immo quomodocūqꝫ appareat duas partes conſenſiſſe in aliquem tāꝗ in electū/ius habet ⁊ verus papa eſt,Si autē interueniſſet impreſſio/quū ſolo cōſenſu libero non coacto matrimoniū contrahitur.ex de ſpon.cū locum.non eſſet tūc papa:nec eſſet ei obediendū. Itē ſi prece vel precio.j.q.j.ſi quis.neqꝫ elegerunt cardinales. quū legitimus interuenire debeat cōſenſus non corruptus ſi id ſit notoriū. Idem videtur ſi cōtra eum probaretur. vel ipſe in cōcilio confiteretur.quia iſta paria ſunt in iure. ex de cohabi.cle.⁊ mu.c.vlt.⁊ facit qđ no.xl.di.ſi papa.in magna gloſ.Et vide quod legit̄ ⁊ no.lxxix.diſt.ſi quis pecunia.nō erit papa.alias de hoc nō poteſt excipi.ſm Innoc.⁊ Oſtieñ.in preal.c.licet.Eadē ratione etiam ſi occultum eſt/corā deo non erit papa.quia non fuit conſenſus legitimus.ar.op.de ſimo.tua.ibi.licet ab eo non ſit recedendū.vt ſcripſi ſupra in pⁱma parte iſtiꝰ operis in ar.iiij.§.quartus.℣.cōſentiant. ¶ H Tertia cōſideratio eſt habēda in domino papa de ſtatu quē habet:quantis periculis laboribus ⁊ anxietatibꝰ plenus eſt. Sic enim tantū pōdus eſt cuiuſlibet epiſcopi quantū erit romani pontificis:Un̄ Augu.ad Valeriū.Ante omnia peto vt cogitet religioſa prudētia tua nihil eſſe in hac vita maxime in hoc tēpore facilius ⁊ leuius ⁊ hominibꝰ acceptabilius epiſcopi officio:ſi perfunctorie.i.negligēter ⁊ adulatorie res agatur.ſed nihil apud deū miſerabilius eſt ⁊ triſtius ⁊ damnabilius. Idē. Nihil in hac vita ⁊ maxime in hoc tēpore difficilius/laborioſius/⁊ periculoſius epiſcopi officio ⁊c̄.xl.di.ante omnia. ¶ I Et hoc ideo.quia nō eſt facile in loco Petri ⁊ Pauli ſtare:⁊ tenere cathedrā cū chriſto regnantiū.xl.diſt.non eſt.immo periculoſiſſimū ſi non concordet vita.vt ibi. Nec loca vel ordines creatori noſtro nos proximos faciunt.ſed nos aut bona merita coniungunt: aut mala diſiungūt.xl.diſt.non loca.xxiij.q.iiij.ſicut. ¶ Item Amb. Non loci nobilitate ſed virtute vnuſquiſqꝫ gratiam cōparat.xl.diſt.illud facit.xij.q.ij.gloria. Nec aliquis feſtinet quomodo maior appareat:ſed quomodo oībus inferior videatur.Quoniā nō qui maior eſt in honore/eſt iuſtior.ſed qui fuerit iuſtior/ille maior.xl.di.multi. alias eſt.c.⁊ incipit quicūqꝫ.⁊ quāto quiſqꝫ eſt dignitate celſior:tāto debet eſſe virtute potentior vel potior.xvj.q.j.ſunt nōnulli.iiij.di.deniqꝫ.Et ſanctius eſt in hac vita ſub inferiori habitu domino famulari:ꝙ alta indebite appetendo dānabiliter in profundū inferni ſubmergi.ſm Nico.l.diſt.de his.in fi. ¶ Et Grego.ſcribit Genando patritio dicens. Conciliū vero catholicorum epiſcoporū admoneri precipite vt primatē non ex ordine loci poſtpoſitis vite meritis faciat.quoniā apud deum nō gradus elegantior/ſed vite melioris actio cōprobatur.vt pre.c.ſicut.xxiij.q.iiij. ¶ Et Leo papa ait. Merito patrum beatorū venerabiles ſanctiones quū de ſacerdotum electione loquerētur:eos demum ſacris adminiſtrationibus idoneos eſſe cenſuerūt:quorū omnis etas a puerilibus exordijs ad perfectiores annos per diſcipline eccleſiaſtice ſtipendia cucurriſſet.vt vnicuiqꝫ teſtimoniū prior vita preberet. nec poteſt de eiꝰ prouētione dubitari:cui ꝓ laboribus multis/pro moribꝰ caſtis/ꝓ actibus ſtrenuis/celſioris loci premiū debet̄ ⁊c̄.lxj.di.miramur. ¶ Itē Clemēs.iij. Nō in ſublimitate graduū/ſed in amplitudine charitatis acquirit̄ regnū dei.ex de tēp.ordi.ad aures.Et ꝓpter timorē inſufficiētie ſancti dei fugerunt honores ⁊ dignitates. Un̄ ⁊ Aug.pctis ſuis deputat ꝙ Valerio coep̄s factꝰ eſt inuitꝰ.xl.diſt.ante.in fi. Et Marcus euāgeliſta pollicē ſibi amputaſſe dr̄.vt ſacerdotio reprobꝰ haberet̄.vt dicit Hiero.⁊ in ſua eſt legēda. Et Greg.doctor cōgaudēti ſibi Narſo patritio de papatu ſcripſit/dicēs.Dū contēplationis alta deſcribitis ruine mee mihi gemitū renouatis.q: audiui ꝗd intus ꝑdidi:dū foris ad culmē regiminis immeritus aſcēdi. tāto aūt me ꝑculſum merore cognoſcite:vt vix loꝗ ſufficiam. Nolite ḡ me vocare Noemi.i.pulchrū.ſꝫ vocare me mara: q: amaritudine repleuit me dn̄s.Et alibi. Qđ me ad epatꝰ ordinē cognoſcitis ꝑueniſſe:ſi me diligitis:plāgite.qđ ego inceſſanter defleo:atqꝫ vt ꝓ me deū exoretis/rogo. Un̄ ipſe in prologo,iiij.lib.dialogoꝝ. ſic ait ſe lamētando de ſtatu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

papali. Hiero: que quotidie patior: ⁊ ſemꝑ mihi ꝑ vſum
vetus eſt: ⁊ ſemꝑ per augmentū nouus. Infelix q̄ppe ani
mus meꝰ occupationis ſue pulſatꝰ vulnere/meminit q̄lis
in monaſterio fuerit. quō ei labentia cūcta ſuberāt: quan
tū rebus oībus que voluūtur eminebat. ⁊.ſ. At nūc ex oc/
caſione cure paſtoralis/ſecularium hoim negotia patitur.
⁊ poſt tā pudicam quietis ſue ſpeciē/terreni actꝰ puluere
fedat̃. ⁊c. Vn̄ ⁊ in vitis patrū legit̃ de Amone. q̄ fuit ma/
gnus abſtinētie ⁊ caſtitatis amator: peritꝰ ſciētia ſcriptu/
rarū ⁊ eloquētia ſermonis. ꝙ quū ab archiepō Alexādrie
cogeret̃ ad epatum: ⁊ ipe nollet eremū dimittere: accepto
forpice abſcidit ſibi ſiniſtrā auriculā. dicens corā populo/
Vel nūc certi eſtote q: impoſſibile eſt me fieri poſſe epm.
Quū aūt adhuc cogeret̃ ad epatum: ait/ Si me coegeri/
tis ampliꝰ: etiā linguā meā ꝑpter quā moleſti eſtis mihi:
abſcidā. ¶ Itē abbas Theodorus diaconꝰ inſtitutꝰ quū
cogeret̃ ab anachoritis vt miniſtraret in ſuo ordine: ait/
Permittite me deprecari deū/ſi iubet me miniſtrare in lo
co meo. Et orauit ſic. Dn̄e ſi voluntas tua eſt vt in ordina
tione mea pſiſtā: oſtēde mihi. ⁊ oſtēſa eſt illi colūna ignea
a terra vſqꝫ ad celū pertingēs. ⁊ vox ad eū facta eſt. Theo
dore ſi potes fieri ſicut colūna iſta/vade ⁊ miniſtra. quod
ille audiēs vltra adminiſtrare nullatenꝰ acquieuit. Sed
quū veniſſet in eccleſiā: deprecabant̃ eū/vt ſi nō miniſtra
bat: ſaltem calicē teneret. q̄ non acqeuit/dicēs. ſi mihi am
plius de hac re verbū feceritis: diſcedā hinc. ¶ Itē quū
abbas Motues inuitus factꝰ eſſet preſbyter a quodā epi
ſcopo: ⁊ diceret ei epꝰ: Indulge mihi abba. ſcio eñ ꝙ hāc
cauſam nolebas. Cui ſenex ꝑ ſua humilitate ait. Et mea
cogitatio parū volebat. Quūqꝫ ⁊ diſcipulus eius factus
eſſet etiā preſbyter: permāſerūt ambo vſqꝫ ad finem ſuū/
vt ad altare quantū ad oblationē ſacramēti/nūqꝫ accede
rent. Vn̄ dicebat ſenex. Confido in deo meo: q: nō habeo
grāde vitiū ꝑpter ordinationē hāc: q: oblationē nō mihi
preſumpſi offerre. nā ordinatio illoꝝ eſt q̄ ſine culpa ſunt:
ego autē me bene cognoſco. ¶ Itē ſm Aug. Epatus no/
men eſt operis ⁊ oneris potiꝰ q̄ honoris. viij.q.j.q̄ epatū.
vn̄ Petrus ad clementē. Clemēs: ſi tāqꝫ oībus preeſſe vo
lueris: ſingulos ꝑut potueris adiuua. ſingulos releua. q:
et ſinguloꝝ onus ⁊ ſolicitudinē portas. viij.q.j. clemens.
Et Hiero. illud inferendū eſt aduerſus eos q̄ de epatu in/
tumeſcūt: ⁊ putāt ſe nō diſpēſationem chriſti ſed imperiū
cōſecutos. q: nō ſtatim oībus his meliores ſunt quicūqꝫ
epi non fuerint ordinati. ⁊.ſ. Quāto magis ſe vnuſquiſqꝫ
cōſiderans ⁊ ſciēs q: potēs potēter tormēta patiet̃: retra/
het ſe ab hoc non tā honore q̄ onere: ⁊ alioꝝ locū qui ma
gis digni ſunt ambiget occupare: viij.q.j. illud. Multis
aūt fit rapine ſecuritas/epatus ambitio. ſm Pelagium.
viij.q.iij.c.j. ¶ Itē Greg. xiij.di. nerui. ℣. alius. Alius pen/
ſare pōdus honoris eccleſiaſtici negligēs/ad locū regimi
nis premijs aſcēdit. ſed q: oē quod hic eminet plus mero/
ribus afficit̃/q̄ honoribꝰ gaudeat: dū cor plus tribulatio/
ne premit̃: ad memoriā culpe reuocatur. Iunge hic quod
ſcripſi. ſ. in iſta. ij. pte in. ij. c. Thre. ſup ℣bo ꝑpbe. in ar. v. in
§. quō. ⁊.ſ. §. v. in ar. xiij. Idē no. in ar. xxiij. ℣. omne.

¶ Articulus Undecimus. A

Inter hec ſciēdum ꝙ
quū ordo epoꝝ ſm Iſidorū quadripertitus
ſit: in Patriarchis/Archiepis/ Metropoli/
tanis/atqꝫ Epis. xxj. di. c. j. omniū iſtoꝝ papa
ſortitur noīa ⁊ effectū. papa eñ ꝑprie patriarcha eſt ⁊ pa
triarcha vocat̃. Nā patriarcha greca lingua ſummus pa/
trū interpretat̃. ⁊ iſte eſt papa. vn̄ in pre. c. j. xxj. di. patriar/
cha Romanus vocat̃. ibi. Sicut romanꝰ. ⁊. xxiij. di. in noīe
dn̄i. in pn̄. ⁊. xxij. di. c. vlti. Sicut aūt poſuerunt antiqui pa
tres: Urbs romana caput totiꝰ orbis effecta eſt. xxij. diſ. c.
ij. ⁊. ij. q. vij. beati perrꝰ ⁊ Paulus. ex̄ de elec. fundamenta.
ſ. eo. lib. vj. Et eius eſt iudiciū ⁊ compoſita eſt vrbs ad mo
dū orbis. ſed orbis maior eſt vrbe. xciij. diſt. legimus. ℣. q̄d
enim. ¶ B Et ſicut totꝰ orbis habet quatuor patriar
chales ⁊ principales ſedes et eccleſias: de q̄bus habetur
xxij. diſt. c. ij. ⁊. c. penul. ⁊ vlti. ex̄ de priuil̃. antiqua. xcvj. diſ.
conſtātinus. ſcꝫ Conſtātinopolitanam. Alexādrinam. An
tiochenam. Hieroſolymitanā. ſic ⁊ vrbs Romana habet
quatuor patriarchales eccleſias. ſcꝫ eccleſiā ſancti Petri.
eccleſiā ſancte Marie maioris. ⁊ eccleſiā ſancti Laurētij
de foris muros. ⁊ eccleſiā ſancti Pauli ſm quoſdā. Sed
Hugo. dicit ꝙ ſunt quinqꝫ patriarchia. quatuor predicta
⁊ quinta eſt Lateranēſis. vt pꝫ de eo in preall̃. c. in noīe. ⁊
lxiij. di. hadrianus papa ſecūdus. nā ibi eſt ſedes papalis.
et dicitur patriarchiū: q: ibi reſidet frequētius ſummus
patriarcha. ¶ Alij dicūt ꝙ ſunt quatuor tātū. q: eccleſia
ſancti Petri non eſt patriarchiū. nec eſt epiſcopalis eccle
ſia. nā ſubeſt epiſcopo Portuēſi. ⁊ eſt de eius diōceſi. Sed
hoc videt̃ mirabile. quia eccleſia beati Petri pma appel
latur. xij. q. j. futurā. ibi. prime ſedis beati Petri. ſed ibi ex
ponit̃. prime. i. apoſtolice ſedis ſm Hug. ⁊ dicit̃ caput ec
terarū. iij. q. vj. dudū. vbi dicitur ꝙ ſicut Petrꝰ apoſtolus
primus fuit omniū apoſtoloꝝ: ita ⁊ eccleſia ſuo noīe con
ſecrata prima ſit ⁊ caput eccleſiarū. ⁊ ibidē dicit Lauren.
ꝙ eccleſia beati Petri maior eſt Lateranē. ar. ad hoc. ⁊. q. j.
ſanctoꝝ. ⁊ preal. c. futurā. vbi de hoc. Et in chronicis legit̃
ꝙ Bonifacius papa. viij. obtinuit ab Auguſto imperato
re/vt eccleſia beati Petri apoſtoli caput eſſet omniū ſan
ctorū. ¶ C Cōmuniter tenet̃ ꝙ eccleſia Lateranē. que
intitulatur noīe ſaluatoris: de qua habet̃ in pre. c. ſancto
rum. ⁊ in pre. c. hadrianus. maior eſt alijs. ⁊ eccleſia roma
na appellat̃. ⁊ ibi eſt prima ſedes apoſtolici ſm Hug. Ad
hoc facit qō legitur in chronicis ꝙ Conſtātinus intra La
teranēſe palatium eccleſiā ſaluatoris noſtri cōſtruxit. quā
eccleſiā cenſuit eſſe in toto orbe terrarū matrē eccleſiarū.
facit. xcvj. diſt. conſtātinus. ⁊ huius ſentētie eſt Io. mona
chus cardinalis. vt no. in pre. c. fundamenta. in gloſ. iuxta
illud. dicens ꝙ ſolus papa ⁊ epi cardinales in altari ma
iori ſancti Io. celebrant. ſed in alijs nedū predicti ſed etiā
preſbyteri cardinales. ¶ D Eſt etiā papa archiepiſco
pus. ⁊ ſic vocat̃ vrbis rome archiepiſcopus. iij. di. ſtatui
mus. in ti. ipſius. c. ⁊. v. iij. c. ij. in titu. ⁊. C. de ſum. trini. ⁊ fi
de catho. in prin. Aliquoties dicit̃ archiepiſcopus magne Ro
me. vt. xxj. di. inrantū. Archiepiſcopus greco vocabulo in
terpretatur ꝙ ſit ſummus ⁊ princeps epiſcoporū. xxj. diſt.
c. j. ℣. archiepiſcopus. ¶ Eſt etiā metropolitanus vniuer
ſalis quantū ad rei ſignificationē. quia a mēſura ciuitatū
vocātur metropolitani. ſingulis eñ prouincijs preeminent
xxj. di. c. j. ℣. metropolitani. ſed iſte ſolus oībus. ix. q. iij. cun
cta. ex̄ de priuil̃. antiqua. ¶ Vocatur etiā Romanus pon
tifex. iij. q. vj. accuſatus. ex̄ de priuil̃. paſtoralis. ex̄ lib. vj. de
rep. gratioſe. ⁊ de conſti. licet. li. vj. Et dicit̃ pontifex quaſi
pontē faciens. vn̄ dicitur quaſi via ſequentiū. xxj. diſ. c. j. ℣.
pontifex. vbi dicit̃ ⁊ ipſe ſummus ſacerdos. Ipſe etiā pon
tifex maximus nūcupatur. ¶ Aliquādo vocatur Roma
nus ſiue romane eccleſie epiſcopus. ij. q. vj. ſi epꝰ accuſa
tus. ¶ Aliquādo appellatur papa vrbis. xcvij. diſ. victo.
in pn̄. ⁊. xxij. diſt. c. vlti. facit ex̄ de iureiur. ego. ibi. papam.
Hic iunge qō notaui ſupra in pma parte iſtius operis in
ar. xxxij. §. trigeſimus. ¶ Aliquando appellat̃ ſimpliciter
epiſcopus. vt. ſ. q. iij. ſaluator. in titu. ⁊. c. ex multis. in titu.
⁊. xij. q. j. c. ij. in prin. ⁊ ſic debet vniuerſaliter ⁊ antonoma
ſtice appellari. vt patet in pn̄. vj. lib. ⁊ in prin. decre. Bonifa.
in clemē. cum ſi. ¶ Aliquādo appellat ſe miniſtrum indi
gnum. vt in preall̃. c. ex multis. ℣. quapropter. ¶ Conſide
ret ergo dominꝰ papa ꝙ tot nomina ſint in eo cōſona to
bus. xl. di. oratorium. ⁊. c. in oratorio. ¶ E Conſideris
ergo ſanctus Petrus de moron/canonizatus per eccle
ſiam/qui fuit papa Celeſtinus quintus tāta onera papa
tus ⁊ pericula ⁊ ſuam inſufficientiā/quia ſimplex ⁊ iuris
ignarus/prouide ⁊ perfecte renūtiauit papatui. ex̄ de re
nū. c. j. lib. vj. qō credo fuit maius miraculum ⁊ maius re
rū exemplū humilitatis ⁊ perfectionis iſto infirmo tēpo